

22. júla 2023 6:54 Igor Matovič Robert Fico V redakcii Voľby 2023

Leško, Šimečka, Kostolný: Smer sa neustále líška svini vo vnútri ľudskej bytosti

MONIKA TÓDOVÁ

Foto N – Peter Lázár

Spôsob, akým volebná líderka OĽaNO Erika Jurinová kandiduje do parlamentu, je

perverznosť, hovoria v diskusii Denníka N Ako zachrániť demokraciu Marián Leško, Martin M. Šimečka a Matúš Kostolný.

Diskusia sa uskutočnila v utorok. Ľuďom podľa nich treba hovoriť, že ak budú voliť, môžu urobiť službu demokracii, alebo môžu byť spolupáchateľmi jej zničenia.

Do volieb zostáva približne dva a pol mesiaca, poznáme kandidátky všetkých strán a zároveň už definitívne vieme, že sa menšie pravicové strany nespojili. Šéfredaktor českého Respektu Erik Tabery povedal, že to je oveľa väčšia chyba, ako si dnes uvedomujeme, a že nejde iba o fakt neochoty spolupracovať, ale aj o fakt, že tým politici hovoria verejnosti, že voľby nie sú až také dôležité. Je to tak?

Šimečka: Môže sa stať, že práve prepadnutie hlasov týchto strán určí budúcnosť Slovenska v nasledujúcich rokoch, dúfam, že nie desaťročiach. Môže sa o tom hovoriť ako o zásadnom zlyhaní demokratov. Nerozumiem tomu. Sú tam minimálne tri zoskupenia, ktoré sa mohli spojiť: Dzurindovi Modrí, Demokrati Hegera, Maďarské fórum. Nielenže hovoria, že voľby nie sú dôležité. Oni hovoria, že najdôležitejšie je poraziť Fica, ale tým, že kandidujú do volieb s minimálnymi percentami, tak ich hlasy prepadnú práve v prospech Fica.

Rozum mi to neberie aj preto, lebo ak si pozriete ich programy, vystupovanie a argumenty, tak sa v ničom nelíšia. Jediným dôvodom sú ich osobné animozity, žijú v mikrokozme vlastných malých strán. Považujem to aj za pohrdanie voličmi, zásadnú aroganciu. Mali by sme odpovedať rovnakou aroganciou a nevoliť ich.

Leško, Šimečka, Kostolný: Smer sa neustále líška svini vo vnútri ľudskej by...

Bude toto zásadný moment volieb?

Leško: Je to ťažko odhadnúť. Dnes vieme, čo bola základná chyba pred minulými voľbami. A to situácia, keď pán Kiska dostal ponuku od Spolu a Progresívneho Slovenska. Hovorili mu: „Pod' v trojici s nami, sme teraz na vlne, vyhrali sme eurovoľby, podpredsedníčka Progresívneho Slovenska sa stala prezidentkou, keď sa dáme dohromady, máme rušeň a máme prvý vagón, môžeme vyhrať voľby.“ Vtedy prezident Kiska na tú vlnu nenaskočil, oni z vlny zoskočili a dostal sa na ňu pán Matovič.

V knihe Rada Baťa som sa napríklad dočítal, že pán Truban, predseda Progresívneho Slovenska, už mal kúpené lístky do Nice, kde mal ísť pred vilu Jána Počiatka. Oni mali urobiť tú inscenáciu, že tu sa pozrite, tu je vila jedného bývalého, možno budúceho ministra, všimnite si, koľko nahonobil zo štátneho. A pán Truban povedal, že nejde, lebo to nie je v štýle Progresívneho Slovenska.

Späťne vieme povedať, že to bola chyba. Teraz môže byť chybou nespojenie sa, alebo že sa do parlamentu nedostanú OĽaNO, KDĽH ani SaS. Na voľby môže mať takisto vplyv, že sa nedostane SNS a Sme Rodina. Možností je strašne veľa.

Do 28. septembra do 7. hodiny ráno sa ešte stále nejaká strana môže vzdať

kandidatúry. Volebné komisie vtedy dostanú pokyn nevydávať hlasovací lístok takej strany. Môže sa podľa vás ešte niekto takto tesne vzdať?

Kostolný: Možné je všetko, ale nič tomu nenasvedčuje. Tu sa skôr zdá, že sa stanú všetky nepredvídateľné možnosti a ako posledná z nich, že by sa niekto vzdal v prospech dobrého výsledku krajiny alebo dobrého výsledku niekoho iného, kto môže mať väčšiu šancu. Mne sa nezdá, že by bol ešte niekto schopný zoskočiť z bicykla.

Otázka od čitateľa: „Prečo lídri ako Dzurinda a Macko neodstúpia? Čo to je za druh nepríčetnosti a kto ho vie vysvetliť?“

Leško: Priznám sa, že keby sa ma pred tromi mesiacmi niekto spýtal, či bude Dzurinda samostatne kandidovať, ak sa mu nevydarí jeho projekt spájania strán, tak by som povedal, že nie, že keď sa vráti do politiky s odôvodnením, že chce spájať, aby neprepadol ani jeden hlas, tak predsa neurobí pravý opak toho. Aj vďaka tomu mám teraz novú definíciu optimistu a pesimistu. Pesimista je človek, ktorý si myslí, že ho politici nemôžu nepríjemne prekvapiť. A keď sa ukáže, že pesimista si myslí, že politici ho nemôžu nepríjemne prekvapiť, tak je vlastne optimista.

Volebnou líderkou OĽaNO je žilinská županka Erika Jurinová, ktorá však nevie, či v prípade zvolenia nastúpi do parlamentu. To ste už niekedy videli?

Leško: Toto je, bohužiaľ, ďalšia špecifická vlastnosť na Slovensku. Volakedy sme Víťazoslavovi Móricaovi z SNS hovorili, že nikde na svete to tak nie je, a on nám hovoril, že na Slovensku to tak je. Keď niekto kandiduje, tak hovorí voličom, mám vážny záujem reprezentovať vás v najvyššom zákonodarnom zbore. Ja vás chcem zastupovať, žiadam od vás hlas, myslím to smrteľne vážne. Ale ona hovorí, že keď dostane viac ako Matovič, tak bude v tom parlamente, keď nie, tak nie.

To je jedna z najhorších perverzít, aká sa môže v demokratickom systéme udiť,

pretože tu sa nemá robiť nič akože. Už keď niekto kandiduje akože, tak už je potom vo všetkom akože. Akože protikorupčné hnutie, akože prorodinné hnutie, jednoducho tým ľuďom sa nedá veriť, pretože nepovažujú za posvätné ani to, aby vystupovali čestne a zodpovedne voči vlastným voličom.

Pri OĽaNO je zásadné ešte to, že sa rozhodli kandidovať s Kresťanskou úniou a so stranou Za ľudí ako koalícia, čiže potrebujú sedem percent. Ako si tento pomerne odvážny krok Igora Matoviča vysvetľujete?

Kostolný: Asi chce zaujať za každú cenu, a to sa mu podarilo. A asi narazil na pani Záborskú a Remišovú, ktoré povedali, že už tentokrát nie sú ochotné poslúchať vo všetkom a nechcú, aby za voľby išli všetky peniaze Igorovi Matovičovi.

Leško: Veľmi sa mi páčil Michal Šimečka, ktorý pripomenul, čo sa stalo Progresívnemu Slovensku a Spolu, že išli v takejto koalícii a dostali 6,99 percenta, chýbalo im 926 hlasov. A povedal, že koalíciu môže pánovi Matovičovi iba odporučiť.

Matovičovi majú v kampani pomôcť Fiat 500-vky, autá, ktoré dovezli z Talianska. Matovič ich požičia dobrovoľníkom, ktorí vymyslia dobré slogany. Vysvetlil to takto: „Ide o vozidlo bežných ľudí a zároveň ide o auto z Talianska, teda z krajiny, ktorá roky vedie zápas s mafiou.“ Toto zaberie?

Šimečka: Naozaj neviem, Matovič už mal všelijaké nápady, niektoré zabrali, iné nie. Na niektoré sme už aj zabudli. Fiatka 500 sa vyrábala v Turíne v slávnej automobilke na severe Talianska, kde korupcia zďaleka nebola problém, to je problém talianskeho juhu. Matovič si myslí, že ľudia budú obdivovať pekné starožitné autíčka, ale je to taký danajský dar dobrovoľníkom. Tie autíčka mali totiž nahradiť motorky Vespy, boli to mestské autíčka pre obyčajných ľudí, ale to bolo v 70. rokoch, v tých autách nie je klimatizácia, keď si predstavím, že v tomto by mal po Slovensku behať nejaký dobrovoľník, tak to je teda za trest.

Jeden poslanec OĽaNO mi rozprával, že keď v komunálnej kampani chodili v okresnom meste po ulici, ľudia im nadávali, lebo Matovič, covid, a teraz sa ako keby nálada znovu otáčala a spätne sa ľuďom vracia pocit, že iba Matovič je úprimný a dokáže povedať Ficovi veci tak, ako to veľa ľudí cíti. Môže sa stať, že Matovič ešte urobí dobrý výsledok a ľudia naozaj tak rýchlo zabúdajú?

Kostolný: Neviem si to predstaviť, že by ten fór Igorovi Matovičovi mohol vyjsť toľkýkrát. Ale priznám sa, že ja som tomu neveril ani v predchádzajúcich voľbách. Teraz vidím rozdiel. Máme skúsenosť z vládnutia Igora Matoviča. Robil zle svojim partnerom a vlastne celej krajine a myslím, že si to ľudia pamätajú. Za Matovičovej vlády sa Robert Fico znovu dostal na čelo prieskumov verejnej mienky. Mne sa nechce veriť, že by to kúzlo Igora Matoviča mohlo ešte raz zafungovať.

Šimečka: Slováci sú majstri, naozaj veľmi radi zabúdame. Aj ja by som hrozne chcel už zabudnúť na Matoviča a na to, čo spáchal, takže im celkom rozumiem. Nevolil by som ho, ale rád by som už zabudol.

Leško, Šimečka, Kostolný: Smer sa neustále líška svini vo vnútri ľudskej by...

Čo by Matovičov dobrý výsledok znamenal pre možné koalície? Nikto s ním nechce spolupracovať, tak ako s Republikou.

Šimečka: Neviem si predstaviť, že niekto z demokratických strán, možno okrem Hegerových Demokratov, ktorí sa tam však zrejme nedostanú, by chcel ísť s Matovičom do koalície. To môže znamenať, že nebude možné zostaviť žiadnu vládu. Ak ju v lepšom prípade ani Fico s fašistami a Pellegrinim nezostavia, potom bude volebný pat. Bulharsko malo za posledný rok päťsto volieb, tak by boli ďalšie voľby.

Matovič má teraz na tričkách nápis: My vás mafii nepredáme. Ako sa boj s korupciou, pre ktorý Matovič vyhral minulé voľby, podaril? Otázka od diváka: Načo sú nám kajúcnici Makó, Slobodník, keď všetci grázli sú vonku?

Leško: My, čo čítame pozornejšie noviny, vieme, že nie je pravda, že všetci vagabundi sú vonku. Stačilo si prečítať dnešnú Minúta po minúte a dozvedeli sme sa, že Vasko z kauzy Fatima bol odsúdený na 15 rokov, že Kaľavský dostal za korupciu 7 rokov, odsúdených je viac ako 30 ľudí, už sedia. Ale k tomu Matovičovmu sloganu, že my vás mafii nepredáme, by som mal maličký dodatok: nepredáme, lebo už sa to stalo.

Keď prišlo na lámanie chleba a pán Žilinka prvýkrát použil paragraf 363, keď to bolo nepatričné, tak to vyvolalo veľký ohlas. Dokonca sa vytvorila komisia, ktorá mala s 363 niečo robiť, a boli tlaky aj na pána Matoviča, aby nejakým spôsobom umravnil svojho koaličného partnera. Vtedy Matovič poskytol rozhovor Denníku N, čo bude robiť s Borisom Kollárom, a on rozpažil. To bol kľúčový moment.

Vtedy mal Borisovi Kollárovi povedať: Priateľ Boris, mám ťa rád, aj s tvojou mafiánskou minulosťou a početnou rodinou, ale toto mi nerob a musíš si vybrať. Buď podporíš zrušenie 363, alebo sa musíme rozlúčiť. A on to nechal na Borisa. Výsledok vieme. Niektorí vagabundi, domnievam sa, že väčšina z nás, čo sme tu, vieme, koho máme na mysli, sa nedostali tam, kam patria, pretože bol použitý paragraf 363.

Pred predchádzajúcimi voľbami sme kritizovali korupčný systém, ktorý tu fungoval, to, že tu boli nedotknuteľní ľudia, ktorí nech robili, čo robili, nedostali sa pred súd. Nedávno advokát Para na tlačovej besede s Ficom burcoval, že teraz sa vytvoril systém, že niektoré osoby práveže musia byť zadržané a dostať sa pred súd. Nepotvrdil vlastne aj on, že boj s korupciou je úspešný?

Leško: Raz som pána Matoviča nahneval, keď som povedal, že boj s korupciou je úspešný nie vďaka pánovi Matovičovi, ale niekedy napriek nemu. Veľmi mi to mal za zlé, ale to, čo sa podarilo dosiahnuť, sa podarilo vďaka osobnému nasadeniu a osobnému riziku ľudí z NAKA a zo špeciálnej prokuratúry. To sú jediné dve zložky, ktoré fungovali a fungujú tak, ako v právnom štáte polícia a prokuratúra fungovať má. Ale museli prekonávať veľké a ťažké prekážky a okrem iného aj prekážky, ktoré im vytváral a vytvára pán advokát Para.

Prvý vo volebných prieskumoch je Smer. Číslo 9 na kandidátke bude mať Tibor Gašpar, hoci je obvinený z vážnych trestných činov, číslo 7 Robert Kaliňák, ktorý už pre vraždu Jána Kuciaka odišiel z politiky, obidvaja boli vo väzbe. Ako sa stalo, že taká veľká skupina ľudí chce voliť takýchto politikov?

Kostolný: Asi ľudí láka to, že Smer má istý typ úspechu. Vedia byť úspešní v politike, aj v trestnej činnosti, alebo v páchaní zločinov. Keby sa Robert Fico naozaj snažil, vedel by ju naplniť celú ľuďmi, ktorí boli obvinení. Musí to byť nejaká fascinácia temnou, zločineckou stránkou politiky, inak si to neviem vysvetliť. Vieme tak veľa o tom systéme, ktorý tu fungoval za Roberta Fica, za posledné roky, detaily celého prepracovaného mafiánskeho kriminálneho systému. Keď to niekto nechce vidieť, alebo na to zabudne, tak potom musíme urobiť všetko pre to, aby nás, ktorí to vidíme, bolo viac.

V roku 2016 bol Blaha na kandidátke číslo 38, v roku 2020 číslo 11 a teraz je číslo 3. Prvá žena na kandidátke Smeru je číslo 33 a je to Jana Valová z Humenného.

Ako to, že sú prví?

Šimečka: Blaha je symptóm celej strany Smer. On aj strana spĺňajú definíciu fanatizmu, ktorý má iba jeden smer vývoja, a to radikalizáciu. Takto fanatizmus funguje vždy. Premýšľam o tom, ako je možné, že Slovensko sa ocitlo v situácii, že takíto ľudia majú v prieskumoch 20 percent, a je to veľmi ťažké a stále nemám úplne odpoveď. Mám len také čiastkové vysvetlenia.

Mne sa špeciálne Blaha, ale platí to aj pre Fica a mnohých iných, podobajú mužskému hnutiu, ktoré sa v anglickej verzii volá Incel (involuntary celibate), je to skratka z dvoch slov – nedobrovoľný celibát. Sú to muži, ktorí sú odmietaní ženami, hoci po nich túžia, chcú ich rešpekt a priazeň, ale ženy ich nechcú a oni sa potom uchylujú k násiliu. Je to svetové hnutie, ktoré má už na svedomí aj nejaké životy žien. Blaha túžil po rešpekte intelektuálov, bol ľavičiar, nezískal ho a tak sa teraz mstí, uchyluje sa k verbálnemu násiliu. Tento príbeh platí aj pre Fica, ktorý túžil mať rešpekt a nejaký čas ho aj mal, dokonca aj na západe, tváril sa ako demokrat, potom z toho zišlo jeho vlastnou vinou, tak teraz sa mstí.

Radikalizácia ide smerom, ktorý by sa dal dnes definovať vetou istého nemeckého socialistu, neskoršieho lídra nemeckej SPD Kurta Schumachera. V roku 1932, keď komentoval národný socializmus v nemeckom parlamente, hovoril, že je to neustále líškane sa svini vnútri ľudskej bytosti. To je to, čo robí Smer. Líška sa sviniam vnútri ľudských bytostí. A tie odpovedajú tým, že ich volia.

Sociologické vysvetlenie môže byť, že ľudia sú frustrovaní, nie že sú chudobní, ale že stratili kotvu. Slovensko je v takej situácii, že ešte nemá svoj príbeh a ešte sa len hľadá, preto sa obracajú k niekomu, kto im ten príbeh, akokoľvek zvrhlý, ponúka. Schumacher potom od roku 1933 strávil 10 alebo 12 rokov v koncentráku.

Číslo 150 na kandidátke Sme rodina má bývalý poslanec SaS Martin Klus, ktorý

tvrdil, že už kandidovať nebude. A on povedal: „Nebyť blízkych a priateľov, ktorí vyslovene trvali na tom, aby som zostal v politike, tak by som tam nebol.“ A tiež „bohužiaľ, v politike to tak je, že niekedy musíte urobiť kompromis aj s vlastným svedomím“. Akým plusom môže byť Klus pre Sme rodina?

Leško: Všetci vieme, ako vyzerá strana Sme rodina. V mnohých ohľadoch je proflovo asi tak ako Smer, Republika, SNS. Keď sa hovorí o migrácii, mimovládkach, ťažko rozlíšiť, ktorá strana je ktorá. Jediná zásadná odlišnosť je, že Sme rodina má v spore Ukrajina a Rusko jednoznačný názor, že Rusko je agresor a Slovensko musí pomáhať zo všetkých síl Ukrajine. Tento postoj sa môže z večera do rána zmeniť. A pán Klus bol celý čas na správnej strane, vždy vedel, že to je zo strany Ruska agresia a že treba pomáhať Ukrajine. Ak by sa mu podarilo, aby sa tento postoj v Sme rodina udomácnil a strana si ho osvojila, tak poviem, chvalabohu, že kandidoval na 150. mieste.

Kostolný: Strana Sme rodina má teraz dosť problémy sama so sebou, hlavne Boris Kollár vo svojej rodine. Týkajú sa aj financií, pani Richterová na svojom facebooku už mesiace zverejňuje informácie o tom, ako Boris Kollár má peniaze, platí alimenty v hotovosti a podobne. V Sme rodina zrejme pochopili, že lepšieho audítora ako pána Klusa nenájdu, tak si ho zavolali.

Skúste povedať aspoň dve osoby, v demokratických relevantných stranách, ktoré podľa vás majú miesto v politike a boli by ste ochotní ich krúžkovať, ak by ste volili danú stranu.

Kostolný: V PS je dobrý kandidát Michal Šimečka, viem si predstaviť, že by som krúžkoval Jolku Kusú, ktorá je na 150. mieste. Je to pre mňa osobnosť, ktorú si vážim, a je to legenda. Je super, že kandiduje, aj keď som si nie celkom istý, nakoľko berie vážne, že ide do politiky. Viem si predstaviť aj to, že by som krúžkoval pána Spišiaka a určite by som vedel nájsť ďalších.

V SaS Vladimíru Marcinkovú, Máriu Kolíkovú, viem si predstaviť aj ďalších, napríklad Alojza Hlinu, minimálne je zábavné, že preskočil k liberálom. Pokiaľ ide o KDĽ, tak minule, keď som sa rozprával na našej diskusii s pánom Majerským, som si uvedomil jednu vec. Hovoril som mu, ako si tam vážim niektorých ľudí a poznám ich roky, a ukázalo sa, že každé meno, ktoré som povedal, už v KDĽ nie je, takže tam mám väčší problém, ale Františka Mikloška bez problémov. V základných veciach sa zhodneme a určite sa vieme rozprávať, čo je veľmi dôležité, a nemám pochybnosť, že je demokrat, čím som si pri niektorých ľuďoch medzi kresťanskými demokratmi nie istý.

Krúžkoval by som aj pána Majerského, akurát nie jednotku, ale číslo 150, ktorý je záchranár. V OĽaNO si neviem predstaviť, že by som niekoho našiel po tom všetkom, čo vieme o tom, ako táto strana funguje. Možno jediná motivácia by mohla byť, že by som krúžkoval Eriku Jurinovú, ktorá neviem, či naozaj chce kandidovať, alebo nie. A Jozefa Viskupiča, ale to iba preto, aby to nahnevalo Igora Matoviča.

Chceš tam zaradiť aj Demokratov s 3,6 percenta podľa posledného Focusu?

Kostolný: Dávam Demokratom, ale aj ostatným stranám, ktoré sú pod hranicou 5 percent, čas do septembra. Teraz je kampaň, bojujú, snažia sa ukázať, či na to majú. Keď tie strany nebudú mať v polovici septembra pohodlných 5 percent, je to zbytočný risk, nebezpečné pre krajinu. Zatiaľ ich berme do úvahy, viem si predstaviť, že dávam svoj krúžok Jane Žitňanskej, podľa mňa robí dobrú robotu v konkrétnej téme, ktorej sa venuje. Viem si predstaviť, že by som krúžkoval Karla Hirmana, ktorý bol ministrom hospodárstva, neviem, či urobil nejaký zásadný lapsus, ale ja ho mám zafixovaného ako odborníka na energetiku a to je kvalifikácia, ktorá sa v tejto dobe hodí.

Šimečka: Väčšinu týchto kandidátov by som krúžkoval aj ja, môžem iba doplniť. Čítal som všetky kandidátky rôznych strán, väčšinu mien vôbec nepoznám. Ale na moje prekvapenie strana SaS, keby nemala svojho predsedu, tak má veľmi dobrú kandidátku. Je tam veľa mien, ktoré by som pokojne volil, pridal by som tam pánov

Ledeckého a Juraja Drobu, o ktorom si myslím, že je celkom schopný bratislavský župan.

Čo sa týka KDĽH, súhlasím, že Mikloško je jeden úctyhodný, dôstojný kandidát, demokrat, s ktorým nemusím vo všetkom súhlasiť, ale je to statočný človek. Keby som musel, tak si myslím, že tam nebol zlý ani minister školstva Horecký, ktorý patrí k umierneným slušným katolíkom. Potom je tu OĽaNO, s rukavicami a rúškom by som čisto zo zlomyselnosti volil pani Jurinovú a Viskupiča, len aby som našťval Matoviča, čo je slabá motivácia. Čo sa týka Demokratov, tam sú celkom milí ľudia, ale milých ľudí je na Slovensku veľa, neviem, prečo by som tam mal mieriť svoju pozornosť.

Leško: Ja to mám usporiadané 4,3,2,1,0, 21-krát nula. Lebo štyroch by som si vedel predstaviť, že budem krúžkovať v Progresívnom Slovensku: Šimečka, Kišš, Spišiak, Kusá. Troch by som vedel zaškrtnúť v SaS: Ondrej Dostál, Slávka Henčeková a Ábel Rávasz, dvoch by som vedel zaškrtnúť u Demokratov: Jana Žitňanská, Pavel Nechala a jedného v KDĽH: Františka Mikloška. A 21x by som nedokázal dať krúžok nikomu, aj keby od toho závisel môj život.

Aktuálne sú na Slovensku státisíce nerozhodnutých voličov. Písali sme aj príbehy niektorých z nich. Takéto rozhovory vždy ukážu, že ľudia nesledujú politiku tak detailne. Je to tak?

Kostolný: Tortúra, ktorú podstupujeme, že naozaj do hĺbky dennodenne sledujeme politiku so všetkými následkami, sa na nás podpisuje. Ale ľudia nemajú povinnosť sledovať politiku naozaj detailne a hlboko. Ale je chyba, ktorá nás môže stáť budúcnosť, ak si ľudia myslia, že nemusia politiku sledovať vôbec. Ak ľudia nepreberú aspoň základnú zodpovednosť za svoje rozhodnutia, za svoje okolie, tak potom sa jednoducho zobudíme jedného rána a bude tu vláda, ktorú ani oni nechcú, len sa na to vykašľali alebo mali pocit, že o nič nejde.

Šimečka: Je známe príslovie, že ak sa nezaujímate o politiku, tak politika sa bude zaujímať o vás. A skončí sa to zle. Ešte pred tridsiatimi rokmi v Amerike robili dlhý prieskum, desiatky rokov a ukázalo sa, že ešte pred desiatimi rokmi štyridsať percent Američanov, ktorí volili prezidenta, nevedeli, či je demokrat alebo republikán. Bolo im to jedno a bolo to úplne racionálne, pretože vedeli, že tou voľbou sa v ich živote nič zvláštne nezmení. Zmenilo sa to, v Amerike dnes každý dobre vie, či je Trump republikán a Biden demokrat.

A na Slovensku je to podobne, aj keď u nás to nikdy nebolo tak, že bolo úplne jedno, koho volíte. Dnes je iracionálne sa nezaujímať o politiku a nevedieť sa rozhodnúť, koho budete voliť, pretože to dopadne tak, že potom sa politika bude zaujímať o nás spôsobom, že prideme o to, čo si ľudia myslia, že nie je podstatné. Ale ono to podstatné je, a to je napríklad sloboda.

Sú ľudia povinní sledovať politiku?

Leško: Nie sú povinní to sledovať tak ako my. Aj nám to ide na nervy. Na druhej strane, demokracia nie je systém, ktorý nemá predpoklady. Demokracia predpokladá nielen politikov, ale predpokladá aj občanov. Ak je niekto iba obyvateľ, žije na nejakom území a stará sa iba o seba a svoju rodinu a najbližšie okolie, ale vôbec sa nezaujíma o verejný život, tak je to samozrejme legitímna voľba.

No demokracia je založená na tom, že občan, ktorý volí, dokáže rozlíšiť, kto mu čo ponúka, a dokáže si z možností vybrať tú najlepšiu pre seba. A ak by príliš veľa ľudí rezignovalo na svoju občiansku povinnosť, tak podľa toho to v krajine bude vyzeráť. G. B. Shaw povedal: „Nikto nemá lepšiu vládu, než akú si zaslúži.“

V príbehoch nerozhodnutých ľudí sa pravidelne objavujú vety, že pravda je niekde uprostred.

Šimečka: Je to známa veta, ktorú počúvam, že ten, ani ten nám nehovorí úplnú pravdu, a preto si nájdem tú svoju vlastnú. To je jeden z najväčších omylov dneška. Málokedy bolo také jednoduché rozoznať pravdu ako dnes. V niektorých zásadných otázkach, kto vlastne zaútočil na Ukrajinu, kto je obeť a kto je agresor, je to také jednoduché ako v tridsiatom deviatom, keď Hitler napadol Poľsko. Treba ľuďom hovoriť, že ak budú voliť, môžu urobiť službu demokracii, alebo môžu byť spolupáchateľmi zničenia. Vyhovárať sa, že pravda je niekde uprostred, je čisté alibi.

Leško: V istom zmysle sme sa prestali správať ako racionálne bytosti a začali sme sa správať ako fanatický fanklub nejakej strany. Keby sme sa správali ako racionálne bytosti, tak si zoberieme, kto čo robí, čo hlása, a podľa racionálneho vyhodnotenia sa rozhodneme. Začína sa to u nás podobať na systém fanúšikovstva vo futbale, v hokeji, že najskôr mám svoje mužstvo a bez ohľadu na to, čo robí, či fauluje, či podvádza, či používa zakázané prostriedky, sú to naši, tak ja im všetko odpustím.

Toto nás môže do viesť do naozaj strašných a neriešiteľných situácií. Občiansky prístup je hodnotiť strany a politikov podľa toho, čo robia, a nie podľa toho, čo k nim z nejakých tajomných dôvodov cítim. To podliehanie emóciám, citom je nielen slovenské prekliatie, ale už začína byť aj celosvetové.

Šimečka: V Amerike kedysi vedeli predpovedať výsledok víťaza prezidentských volieb jednoducho podľa toho, či ten človek vyzeral dobre, aký mal hlas, či ho mal dostatočne hlboký, či mal dostatočne bohaté vlasy. To dnes neplatí. Keď sa pozriete na Donalda Trampa, tak to je človek, ktorý nemôže vzbudzovať sympatie. Napriek tomu sa stal prezidentom.

Na Slovensku je zhruba polovica ľudí, ktorá sympatizuje s Ruskom. Nedávno bol Deň zahraničných Slovákov a ministerstvo zahraničných vecí zverejnilo tabuľku, v ktorej krajine v zahraničí žije koľko Slovákov. V Spojených Štátoch 750-tisíc, v Českej republike 200-tisíc, v Spojenom kráľovstve 135-tisíc, v Kanade

100-tisíc, a v Rusku len 350 Slovákov. Dá sa toto nejak logicky pochopiť?

Kostolný: Väčšina politikov, ktorí rozprávajú alebo majú sympatie voči Rusku, klamú, ako aj v iných veciach. Tu je to úplne jednoznačné. Keby sa mali rozhodnúť, či idú preplávať, preletieť alebo prejsť po zemi hranicu do Ruska, tak tam nepôjdu. Nikto z nich. Ich deti študujú v Amerike alebo v Británii. Ich rodinní príslušníci prežili posledných tridsať rokov na dovolenkách na Západe. Oni sami využívajú všetky výhody západného demokratického sveta, ale vedia, že v tom západnom demokratickom svete nemajú šancu, lebo nie sú v skutočnosti rovnako šikovní, úspešní, bystrí, nevedia súťažiť v pravidlách slušnej spoločnosti. Preto hľadajú pravidlá, kde víťazí klamstvo, sila, agresivita, a to im ponúka východ.

Asi ich nepresvedčí ani ten Košičan, čo preplával Narvu a potom, keď zistil, ako to v Rusku funguje, hodil skladbu pre Putina do koša.

Leško: Najskôr sa ho pýtali, prečo vlastne chcel do toho Ruska ísť, a on odpovedal asi v takom zmysle, že ho našťaval rast spotrebiteľských cien a neustále narastajúci počet pohlaví. Potom, keď ho zavreli do ruskej basy, tak zistil, že je v krajine, kde sa správajú k ľuďom ako k zvieratám, že tam každý, čo má trošku moc, ju zneužíva, aby mohol ponížovať, ubližovať, trestať. Rastú spotrebiteľské ceny, dokonca aj počet pohlaví, ale nie je to ani zďaleka také dôležité ako to, čo robia vo väzení väzňom, ktorí prišli, lebo zložili oslavnú kantátu pre pána Putina.

Šimečka: Slováci, ktorí milujú Rusko, sa k nemu vzťahujú predovšetkým preto, lebo neznášajú Západ, najmä Ameriku. A Rusko je dnes antitéza Západu. Rusko je dnes celá ideológia. Nepriateľ môjho nepriateľa je môj priateľ. Časť Slovákov je z rôznych dôvodov frustrovaná, majú pocit, že sú oklamaní, že život nie je fér, že Západ ich nejakým spôsobom obabral, tak sa vzťahujú k Rusku.

Na základe posledného prieskumu Focusu sme robili viacero scenárov, ako

môžu dopadnúť voľby, ak sa rôzne strany na hranici päť percent dostanú alebo nedostanú do parlamentu. Základné poznanie je, že bez Hlasu nemáme šancu udržať svoje proeurópske a proatlantické smerovanie.

Šimečka: Ak sa ešte pred rokom všetci tvárili, že to je absolútna zrada morálnych princípov, dnes všetci vieme, že bez Pellegriniho podľa všetkého nebude možné zostaviť demokratickú vládu. Toto vyzerá byť holý fakt. Je samozrejme otázka, čo urobí pán Pellegrini, ako sa rozhodne. Veľa závisí od toho, koľko dostane hlasov. Šepká sa, že sa môže dohodnúť s Ficom, že mu odovzdá stranu a pôjde kandidovať za prezidenta. Čo by znamenalo dosť veľké riziko. Potom by sa rozhodnutie Zuzany Čaputovej, ktorá rezignovala na ďalší mandát, ukázalo ako veľmi riskantné.

V každom prípade si želám, hoci to znie amorálne, aby ak to nebude možné inak, bol v demokratickej vláde aj Hlas. Vyjadrujú vôľu byť prozápadná a demokratická strana. A nebolo by to prvý raz v dejinách. Spomeňte si na to, ako nedávno Mikuláš Dzurinda hovoril, ako chcel zachrániť svoju vládu v roku 2006 po voľbách a volal do nej Vladimíra Mečiara. Vládol so stranami, ktoré neboli oveľa lepšie, ako bol Hlas. Bola to Ruskova strana ANO, Šusterova strana aj iné, postavené do veľkej miery na korupcii.

Máme aj historické príklady z minulosti. Adenauer bol kresťanský demokrat. Po vojne v Nemecku ponechal pri moci celú plejádu bývalých nacistov. Hovorili mu, ako to môže urobiť, a on im povedal, s kým mám tú demokraciu budovať? Proste tých nacistov bolo priveľa, aby ich mohol vyvrhnúť. No a my sa tiež musíme pýtať, s kým chceme tú demokraciu budovať, ak nás nie je dosť. Musíme pribrať aj tých, ktorí tými demokratmi chcú byť.

Ale ako to, že Hlas dal tak vysoko na kandidátku Petra Žigu? Či sa budeme tváriť, že nevidíme Žigu a sme v NATO a EÚ?

Leško: Chcel byť som byť taký slepý, aby som ho tam nevidel, ale až taký slepý nie som,

bohužiaľ. Naozaj, sú tam ľudia, ktorí mi osobne veľmi prekážajú, pretože viem, čo je za nimi, v čom všetkom sú zapletení, ako tých dvanásť rokov, ktoré mali k dispozícii vďaka Smeru a vďaka Ficovi, využili vo svoj vlastný prospech. Ale predsa len treba rozlišovať medzi tvorcami systému a beneficiarimi. Zažili sme to.

Kandidovali proti sebe Mečiar a Gašparovič. Tvorca systému a ten, čo zo systému ťažil. Všetci vieme, ako to dopadlo, zapchali sme si nosy, zobrali gumené rukavice a volili Gašparoviča. Tvorcami zvráteného systému, ficizmu, boli Fico, Kaliňák, nebohý Paška, Brhel, Výboh, Bodor a tak ďalej. Každý, kto bol v nejakom postavení v Smere už od strednej úrovne, bol nejakým spôsobom zapletený do toho, čomu všetci obvinení a obžalovaní hovoria systém. Ale je predsa rozdiel, či ten niekto systém vybudoval, vytvoril alebo či sa v tom systéme viezol.

Kostolný: Keď sa na veci pozeráme z odstupu, tak zrazu vidíme, ako to je.

V deväťdesiatom ôsmom, pred dvadsiatimi rokmi Mečiara porazili demokrati vďaka tomu, že pribrali medzi seba ľudí v Demokratickej únii. To boli ľudia, ktorí boli roky pri Mečiarovi, potom pochopili, našťastie včas, a preskočili na stranu demokratov. Dnes už nikto nehovorí o tom, že to bolo morálne pochybné. V princípe je to úspešný príbeh, ako demokrati vyhrali nad Mečiarom. Tieto voľby sú rovnako zlomové, naozaj hrozí zásadná zmena. Nehovorím, že máme tliekať ľuďom, ktorí ešte predvčerom pomáhali Ficovi, ale ak to nepôjde inak, tak by sme si to vyčítali a dejiny by nám to neodpustili.

Ako zachrániť demokraciu. Monika Tódová sa rozprávala s Mariánom Leškom, Martinom M. Šimečkom a Matúšom Kostolným v Žiline. Foto – Matúš Maderič

Ďalšie otázky od čitateľov: „Či PS radšej s OĽaNO bez Matoviča vo vláde alebo s Hlasom. Tu ukážte váš morálny kompas.“

Leško: Pomôžem si klasikom. Máme zopár ľudí, na ktorých sa dá spoľahnúť, na ich osobnú múdrosť a intelektuálnu prenikavosť. Napríklad Andrej Danko sa preslávil výrokom, že nikto nemôže dať človeku viac lásky, ako môže človek človeku. Ja by som to parafrázoval. Nič nemôže byť horšie ako to, čo je úplne najhoršie. To, čo je úplne najhoršie, je vláda Smeru, Hlasu, SNS, Republiky, s ústavnou väčšinou alebo s obyčajnou väčšinou. Každá možnosť, ktorá zabráni tomuto najhoršiemu scenáru, je pre mňa morálne ospravedlniteľná.

Kostolný: Nejde ani až tak veľmi o morálny kompas, ako o naozajstný kompas. Ak tie strany ukazujú smerom na východ, na Rusko, tak je to zle. Ak neukazujú na východ,

na Rusko, tak celkom ten kompas obstojí.

Ale ten čitateľ chce vedieť, čo v prípade, ak si PS bude môcť vybrať, či Hlas alebo OĽaNO bez Matoviča.

Leško: Možnosti, že by bol taký luxus, že by sme si mohli vyberať, sa naozaj nemusíme obávať.

„Ako by mal voliť volič, ktorého politická ideológia je progresívny konzervativizmus?“

Šimečka: To je protirečenie v prívlastku. Progresívny konzervativizmus by asi de facto nemal existovať, napriek tomu si myslím, že na Slovensku existuje a je to Ondrej Dostál z SaS. Respektíve v OKS. To je pre mňa príklad progresívneho konzervatívca v slovenských pomeroch. Na Západe by to bol klasický konzervatívec a u nás to vyzerá, že je nenormálny, pretože je príliš liberálny.

Kostolný: Alojz Hlina trochu tiež.

„Má SaS šancu zvrátiť trend straty voličov?“

Kostolný: Určite má, ale teda zatiaľ to nevyzerá veľmi dobre.

Leško: Keď SaS najala mediálneho mága Prchala, tak to chvíľku vyzeralo, že idú vyhrať voľby. Mám pocit, že už z toho troška také to nadšenie a vôľa po víťazstve vyprchali.

Niektorí politici chcú urobiť predvolebnú tému z medveďa. Medveď je dnes vlastne LGBTI+, Róm, migrant.

Kostolný: Presne tak. Medveď vzbudzuje strach. To nemôžeme ani zosmiešňovať, ani

zlahčovať. Ale to predsa nemôže znamenať, že to je najsilnejšia emócia, ktorú viem ľahko vyvolať, tak to urobím. To presne robili politici, keď bola vlna utečencov. Toto sa v našej politike opakuje. Politické strany sa predbiehajú, ktorá nájde riešenie. Medvede dnes naozaj ohrozujú ľudí. Väčšinový dôvod je na našej strane. My robíme veci, ktoré medvedov rušia z ich bežných zón a oblastí. My ich lákame k nám. My sa správame nezodpovedne a potom ako riešenie chceme iba strieľať.

Šimečka: Je fascinujúce, ako politici neomylnne vedia využiť ľudský strach. Migranti boli klasika samozrejme. Oni ho vyburcovali. Dnes znovu. Mám pocit, že to je také zvrhlé, že sa to nedá komentovať. Neviem o krajine na svete, kde by medveď bol predvolebná téma. Medvede majú smolu, pretože keby boli voľby tak, ako mali byť v júni, keď ešte nebola sezóna, tak majú pokoj. Ale tým, že bohužiaľ je to v septembri a v lete chodia turisti do lesa, tak odrazu máme problém a medvede na to doplatia svojím životom. Medveď do lesa patrí, nie my. To je jeho. My im chceme zobrať ešte aj to posledné a sme rozčúlení, že oni sú tam. Neuvedomujeme si, čo všetko sa deje s našou planétou, neriešime náš vzťah s prírodou a ideme zabíjať medvede. Ak tú prírodu nenecháme žiť, tak sa nám pomstí a my sa tu upečieme. A tým medveďom je tiež teplo, mimochodom.

V Bratislave vyvolala veľa radosti jedna znovu otvorená fontána. Čo pozitívne sa stalo?

Kostolný: Mňa potešilo, že na Slovensko prišiel primátor Kyjiva, pán Kličko, potešilo ma, akým spôsobom prebehol samit NATO a čo všetko to znamenalo. Mali sme rozhovor s naším veľvyslancom pri NATO pánom Bátorom a mal som pocit hrdosti. Je to odborník na pravom mieste, rozprával zrozumiteľným, ľudským, až ľudovým jazykom o tom, čo sa stalo a čo to znamená pre Slovensko.

Šimečka: Samit je historická vec. Fakticky povedali, že Ukrajina sa stane členom NATO. Čo znamená, že jedného dňa aj členskou krajinou EÚ. Slovensko o sebe vždy

uvažovalo, že je na periférii. Vždy sme mali pocit, že žijeme na okraji, buď západu alebo koniec koncov východu. A my tou perifériou prestaneme byť. Ocitneme sa vo vnútri veľkého spoločenstva demokratických národov, geograficky sa ten okraj posunie o tisíce kilometrov na východ. Ešte nevieme, čo to s nami mentálne urobí, ale je to veľká vec.

Preto ma našťvalo to, čo môj dobrý priateľ Fedor Gál povedal v rozhovore pre Denník N, že nad Slovenskom zlomil palicu. Fedor je síce ešte starší ako ja, ale aj ja už o sebe hovorím, že stojím nad hrobom, že som starý človek. Starí ľudia nemajú právo brať nádej mladej generácii. Hovoriť, že ja už nad tým zlomím palicu, je v podstate kyslé hrozno života, ktoré už neprežijem. Viem, že Fedor nie je zlomyselný človek, on si to možno neuvedomil, ale hrozne ma to našťvalo.

Pálili ma prsty a chcel som niečo napísať, ale nemusel som, a to je to, čo ma hrozne potešilo – istý človek, o ktorom som nikdy v živote nepočul, mladý Matej Kandrík napísal vynikajúci text v Denníku N. Bola to odpoveď Fedorovi Gálovi, v ktorej presne pomenoval, prečo s ním nesúhlasí, a povedal to tak, ako keby som to napísal ja. Možno aj lepšie. Nie som potrebný. Sú tu ľudia, ktorí vedia tieto veci povedať, vedia reagovať, sú mladí. To je moja nádej, ktorú mi Fedor nemôže zobrať. A toto ma naozaj potešilo.

Leško: Pre mňa je potešujúca a pozitívna vec, že už sme boli v Košiciach, v Trnave, v Trenčíne, v Žiline, v Bratislave sme pravidelne, a vždy prichádzajú ľudia, aby sa s nami stretli. Aj tu prišli. Dovolím si poskytnúť interpretáciu toho, prečo prišli. Aj keď to možno nemáme tak pregnantne pojmovovo sformulované, ale všetci cítime, ako keby sa opakoval rok 1998, keď sme sa mohli vydať jednou alebo druhou cestou. To, že sme sa vydali cestou k Únii, cestou k NATO, cestou k demokracii, ktorá uznáva pravidlá, bolo dôležité a žili sme z toho dvadsaťpäť rokov. A teraz, keď sme sa stretli, stretnutia aspoň maličkou čiastkou prispeli k tomu, aby voľby 2023 neboli revanšom za voľby 1998.

Chcete lacnejšie predplatné Denníka N?

Aktivujte si newsletter s novinkami a zľavami

Najbližšie diskusie Denníka N Ako zachrániť c
v Košiciach, 16. 8. v Prešove. Lístky sú v preda

ijancigova@gmail.com

Máte pripomienku alebo ste našli c

ODOBERAŤ

Kliknutím na Odoberať súhlasíte s podmienkami